

Weer Bevers (*Castor fiber*) in de Biesbosch

Dirk Fey

De plannen

In 1982 kwam er in Utrecht een werkgroep bijeen waarin zowel particuliere als ambtelijke natuurbeschermers zaten. Doel was nagaan of het uitzetten van Bevers in Nederland zinvol zou zijn en hoe en waar dit dan eventueel zou moeten gebeuren. Er werd zo veel mogelijk informatie verzameld, bevergebieden in het buitenland bezocht en alle voor en tegens werden op een rij gezet. Van deze activiteiten verschenen rapporten en er werd advies gevraagd aan de Natuurbeschermingsraad. Deze adviseerde overwegend positief, maar wel werd nadrukkelijk gesteld dat het uitzetten een proef moest zijn en zich beperken tot een plaats, en na vijf jaar diende er een evaluatie plaats te vinden.

Na deze activiteiten werd het een paar jaar stil rond de beverplannen. Andere problemen op het ministerie van Landbouw en Visserij hadden voorrang, zoals bijvoorbeeld het installeren van Nationale Parken.

In het najaar van 1987 werden de beverplannen weer opgepakt, mede onder druk van Vogelbescherming en het Wereld Natuur Fonds, die in de Dordtsche Biesbosch Bevers wilden uitzetten.

Op 4 januari 1988 kwam het bericht dat minister Braks onder bepaalde voorwaarden van plan was het Staatsbosbeheer toestemming voor uitzetten te geven. Dit moest dan in de Brabantsche Biesbosch gebeuren.

Dit betekent in de praktijk dat als er zich geen onvoorziene problemen voordoen er in het najaar van 1988 met de beverproef gestart kan worden.

Het waarom

In 1825 werd in Overijssel de laatste Bever van Nederland doodgeschoten en verdween daarmee uit het Nederlandse landschap. Zoals in zo veel bevergebieden waar de Bevers verdwenen, was de enige oorzaak van zijn uitsterven, uitroeiing door de mens.

Bevers zijn gemakkelijk op te sporen en te vangen en vooral zijn pels was veel geld waard. Omdat in de Biesbosch net zoals in de meeste natuurgebieden gestreeft wordt naar een zo natuurlijk mogelijk beheer, werd daarin steeds meer een dier gemist dat kan zorgen voor de zo gewenste verjonging van de vele Wilgen in het gebied. Zeker nu de griendcultuur vrijwel is weggevalen zijn er veel uniforme Wilgenbossen ontstaan. Een Bever kan hier langs de oever verandering in

aanbrengen. Van de door de Bever gemaakte open plekken profiteren dan weer andere diersoorten. Behalve het grote voedselaanbod in de Biesbosch maakt ook de grootte van het gebied het zeer geschikt voor een beverproef. Alleen de Brabantsche Biesbosch is al meer dan 5000 ha, waarvan 3000 ha in bezit bij Staatsbosbeheer. Daarbij komt nog 2000 ha bevergebied in de Dordtsche en Sliedrechtsche Biesbosch. Als in 1988 met de proef gestart kan worden, dan moet niet verwacht worden dat de invloed van de Bever al zo snel zichtbaar wordt. De grote voedselrijkdom en de vele kilometers oeverlengte zullen er voor zorgen dat pas op langere termijn de effecten op het landschap zichtbaar zullen zijn.

Het uitzetten

Voor uitzetting in Nederland is de Elbebever de meest geschikte. Deze populatie is oorspronkelijk en zuiver, in tegenstelling tot bijvoorbeeld de Poolse populatie waar Canadese dieren zijn ingebracht. Doordat het bevergebied van de Elbe maximaal is bezet, willen de Oostduitse natuurbeschermers ze wel vangen en aan Nederland verkopen. Daarbij komt dat klimaat en begroeiing niet zo veel verschillen met die in Nederland.

De waterkwaliteit van de Elbe en zijn zijrivieren is zeker zo slecht als ons Rijn- en Maaswater en er waren in de DDR geen aanwijzingen dat de Bevers hier last van hadden. Aangenomen kan worden dat het Biesbosch water geschikt is voor Bevers.

Om een herintroductie te doen slagen moeten in één keer voldoende dieren worden uitgezet, gedacht wordt aan ten minste twee fami-

Voor uitzetting in Nederland is de Elbeever de meest geschikte.
Foto: Gerben Poortinga.

lies (totaal \pm acht dieren). In de DDR en Polen is al veel ervaring met het uitzetten van Bevers en de daar gevolgde methode zal ook in de Biesbosch gebruikt worden. Dit betekent dat er per familie een simpel kunsthol gemaakt wordt waarin de dieren worden opgesloten. De Bevers kunnen zich dan zelf bevrijden en in alle rust met het voor hen nieuwe gebied kennismaken. Direct na het uitzetten moet gestart worden met een ecologisch onderzoek om zo veel mogelijk van de herintroductie te leren, kennis die bij een eventuele volgende herintroductie gebruikt kan worden en die ook nodig is om na vijf jaar een goede evaluatie te kunnen maken.

Eventuele problemen

Van de kant van de landbouwers bestaat angst voor schade aan gewassen en de waterschappen vrezen hollen in hun dijken en beverdammen in hun waterlopen. Ook wordt gevreesd voor een belemmering voor de muskusratbestrijding.

Een belangrijk deel van deze bezwaren berust op de onbekendheid met de Bever. Mocht er

toch schade optreden dan wordt dit de eerste vijf jaar door het Staatsbosbeheer betaald. Het maken van dammen wordt in de Biesbosch nauwelijks verwacht. Dit heeft voor een Bever alleen zin als er water uit hogergelegen gebieden tegengehouden kan worden. In de Biesbosch, waar nog steeds een eb- en vloed-beweging is met een verschil van \pm 20 cm en de krekken relatief diep zijn ontbreekt de noodzaak.

De muskusratbestrijding zal in de Biesbosch gewoon doorgang moeten kunnen vinden. Wel zal het vangmateriaal aangepast worden door bijvoorbeeld zo veel mogelijk kleine fuiken te gebruiken en als er jonge Bevers verwacht worden dan zal het gebied rond het hol zoveel mogelijk ontzien worden.

Een goede samenwerking tussen het Staatsbosbeheer en de muskusratbestrijders zal noodzakelijk zijn. Mocht er onverhoopt toch een Bever sneuvelen in een klem of fuik dan is dat betreurenswaardig, maar het hoort wel bij het experiment.

Een probleem waar nog weinig zicht op is, is dat van de ongewenste belangstelling voor de Bever. Het is niet te hopen dat er zo veel beverkijkers en fotografen naar de Biesbosch komen, dat het experiment gevaarloopt. Bevers kunnen wel wat recreatiedruk verdragen maar er zijn grenzen. Daarom zal extra toezicht in het begin zeker nodig zijn. Als de Bevers eenmaal gevestigd zijn en de winter begint is gevaar voor verstoring zo groot niet meer.

Wat nog geregeld moet worden is de wettelijke bescherming van de Bever. Momenteel komt de Bever in geen enkele wet voor. Hij is geen exoot, maar komt ook niet voor op de lijst van Nederlandse zoogdieren. De bedoeling is om als het vijfjarig experiment voorbij is en de minister besluit de Bever definitief toe te laten, er een wettelijke bescherming komt. Dit zal dan wel in de nieuwe Flora- en Faunawet gebeuren. Tot dat moment zijn de Bevers eigendom van het Staatsbosbeheer en is dus ook verantwoordelijk voor eventuele schade. Komt iemand aan de Bevers dan vergrijpt men zich aan eigendom van het Staatsbosbeheer en kan bestraft worden. Veel problemen in die richting worden echter niet verwacht.